

Nr 58.

Av herr **Åqvist**, *angående revision av föreskrifterna om kommunal ansvarighet för de i lagen om allmän pensionsförsäkring stadgade grundavgifter.*

Enligt § 14 i lagen den 30 juni 1913 om allmän pensionsförsäkring gäller bl. a. följande:

Där avgiftspliktig icke inom den för uppbörd bestämda tid till fullo erlagt s. k. grundavgift, skall likväl vad av honom må hava erlagts före utgången av juni månad året näst efter det, då avgiften påförts, tagas i beräkning vid bestämmande av honom tillkommande, på erlagda avgifter grundade pensionsbelopp.

De inom sistnämnda tid erlagda avgifterna redovisas och inbetalas till pensionsförsäkringsfonden. Kommun är därjämte skyldig att till fonden redovisa och inbetala ett belopp, motsvarande avgifter, som icke blivit inom samma tid erlagda.

Vad av kommunen sålunda inbetalats må icke tagas i beräkning vid bestämmande av pensionsbeloppet.

För ej erlagd pensionsavgift eller del därav äger kommunen fordran hos den avgiftspliktige.

Det torde knappast kunna bestridas, att dessa bestämmelser rörande kommuns ansvar för ej erlagda grundavgifter giva rum för allvarliga erinringar.

Sant må vara, att ett folkpensioneringssystem sådant som det svenska måste förutsätta, att även primärkommunerna vidkännas en del av kostnaderna.

Så sker ju även i betydande utsträckning bl. a. genom de primärkommunerna ålagda andelarna i kostnaderna för pensionstillägg och understöd. Att kommunerna därutöver skola erlagga kommunbidrag, utgående efter så föga rationella och av ovidkommande omständigheter beroende grunder som de nuvarande, vilka göra en kommuns bidragsskyldighet avhängig av dess avgiftspåförda medborgares förmåga att erlagga dem påförda avgifter, synes icke riktigt.

Vid införandet av bestämmelsen om kommunernas ansvarsskyldighet för grundavgifterna torde man nog ha räknat med att kommunerna genom indrivning skulle återfå det väsentliga av sina förskott och därför ansett det stadgade ansvaret icke vara av större ekonomisk räckvidd för kommunerna.

Erfarenheten har tillfullo ådagalagt, att detta antagande icke hållit streck.

Av en av Svenska stadsförbundet år 1925 föranstaltad utredning, avseende ett 30-tal större och mindre städer, framgår sålunda, att dessa städer av 1915

och 1922 års förskotterade avgifter från de avgiftspliktiga lyckats få in i medeltal endast resp. 21.41 och 24.40 %. Av de grundavgifter, som icke erlagts i tid, fingo följaktligen dessa städer berörda år ur egna kassor inbetala drygt $\frac{3}{4}$.

För senare år torde någon sammanfattande statistik över de belopp av de av kommunerna förskotterade grundavgifterna, som kommunerna lyckats indriva från de avgiftspliktiga, icke föreligga.

Från min hemstad Örebro är jag emellertid i tillfälle tillhandahålla följande uppgifter, avseende åren 1925—1931:

Pensionsgrundavgifter.

	Inlevererat totalbelopp	Därav för- skotterat av staden	Till staden influtet efter redovisningen	Stadens nettoutgift
1925	68,379: —	20,829: —	5,970: —	14,859: —
1926	68,742: —	25,234: —	8,200: —	17,034: —
1927	69,651: —	25,089: —	11,271: —	13,818: —
1928	71,343: —	24,180: —	8,421: —	15,759: —
1929	73,050: —	26,093: —	9,035: —	17,058: —
1930	73,887: —	26,318: —	10,695: —	15,623: —
1931	74,811: —	25,656: —	10,216: —	15,440: —

Även om man icke utan vidare kan antaga, att procenttalet av de grundavgifter, Örebro stad sålunda haft att definitivt på egen bekostnad erlägga, är karakteristiskt för landets kommuner i gemen, berättiga dock de nu anförda siffrorna — när man betänker, att summan av de av kommunerna förskotterade avgifterna per år icke torde understiga en och en halv miljon kronor — till slutsatsen, att det är högst betydande bidrag till folkpensioneringen, som efter denna föga rationella grund måste av kommunerna tillskjutas.

Från kommunernas synpunkt måste denna bidragsskyldighet te sig så mycket mindre befogad, som ingen som helst pension utgår på de av kommunerna förskotterade grundavgifterna.

Må vara, att det ur flera synpunkter vore betänkligt att tillerkänna den enskilde pension på grund av avgifter, som han erlagt för sent eller undandragit sig att erlägga och i stället låtit kommunen gälda.

Skall kommunernas ansvarsskyldighet för grundavgifterna bibehållas, synes det dock i hög grad befogad, att varje kommun finge för sin fattigvårdsförsörjning från folkpensioneringsfonden uppbära de belopp, som enligt lagen skulle å de av kommunen förskotterade beloppen utgått, om dessa av den enskilde avgiftspliktige erlagts i rätt tid.

Om man häremot invänder, att ett dylikt förfarande skulle rubba de ekonomiska grundvalarna för det nuvarande folkpensioneringssystemet, är det endast att genmäla, att detta system, även i vad gäller kommunernas bidragsskyldighet, bör fotas på rationella grunder.

Det kan i detta sammanhang förtjäna omnämnas, att det förhållande, att de av kommunerna förskotterade grundavgifterna icke få tagas i beräkning vid bestämmande av vederbörandes avgiftspension, inom några kommuner föranlett övervägande, huruvida icke, för tryggande av pensionsrätt på grund av dessa avgifter, kommunen själv borde för den avgiftspliktiges räkning före respittidens utgång inbetala grundavgiften för avgiftspliktig, som redan på förhand kunde förväntas icke kunna själv inom respittiden inbetala densamma.

Även om det starkt kan ifrågasättas, huruvida sålunda inbetalda avgifter verkligen enligt pensionsförsäkringslagen berättiga till pension, visar redan dylika funderingar i sin mån hän på, huru föga resonnans det nuvarande systemet med kommunernas ansvar för grundavgifterna har bland kommunalmännen och huru angeläget ett grundligt övervägande av nu förevarande spörsmål måste anses vara.

Med hänsyn till vad sålunda anförts och ehuru efter hemställan av 1928 års riksdag en särskild kommitté är sysselsatt med en mycket omfattande utredning rörande pensionsförsäkringen, i vilken kommittés uppdrag även ingår att utreda, om och efter vilka grunder det allmännas kostnader för pensionsförsäkringen böra fördelas mellan stat och kommun, torde det icke kunna anses ur vägen, att uppmärksamheten i denna ordning riktas på angelägenheten av en snar revision även av pensionsförsäkringslagens i motionen ovan berörda bestämmelser.

Med hänvisning till vad här anförts hemställes därför, att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa,

att i samband med den av 1928 års riksdag beslutade utredningen om pensionsförsäkringen även spörsmålet om revision av föreskrifterna om kommunernas ansvarighet för grundavgifterna måtte göras till föremål för en allsidig prövning ävensom att för riksdagen framläggas de förslag, vartill denna utredning kan giva anledning.

Stockholm den 19 januari 1932.

Ernst Åqvist.
